

Dokument nr. 8:21

(2003-2004)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Rolf Reikvam, Lena Jensen, Øystein Djupedal og Kjetil Bjørklund

Forslag fra stortingsrepresentantene Rolf Reikvam, Lena Jensen, Øystein Djupedal og Kjetil Bjørklund om å etablere nettverk og opplæringskontorer for lærlinger i små og verneverdige fag

Til Stortinget

BAKGRUNN

Norsk utdanningspolitikk bygger på et bredt og helhetlig kompetansesyn, og det er viktig for den enkelte og for samfunnet at utdanningstilbudene i den videregående opplæringen bidrar til å sikre et felles nasjonalt kunnskaps-, verdi- og kulturgrunnlag. Et viktig område av dette grunnlaget finner vi i de gamle håndverksfagene. I NOU 1986:15 "Dokumentasjon, vern, vidareføring og atterreisning av gamle handverk" ble verdien av disse fagene satt inn i en kulturhistorisk sammenheng. Som bærere av historiske tradisjoner og teknikker er dette fag av stor betydning, og det var en utbredt vilje til å bevare dem for fremtiden. Dette resulterte i opprettelsen av tre opplæringskontorer for håndverks- og industrifagene: Ett i Trondheim, ett i Akershus og ett i Oslo, og det ble også etablert et nettverksarbeidende sekretariat for små og verneverdige fag på Lillehammer. Formålet var å etablere kontorer og nettverk over hele landet for å stimulere unge til å velge slike fag og for å hjelpe bedrifter i små fag til å ta inn lærlinger.

I Innst. S. nr. 180 (1999-2000) uttalte flertallet i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen følgende:

"Komiteen sitt flertal, alle unnateke medlemene fra Framstegspartiet, viser til at det med dagens organisering berre er nokre få fylke som er dekket med egne opplæringskontor for ivaretaging av gamle handverks- og industrifag. For å sikre alle same rett til opplæring uavhengig av bustad meiner flertalet at det bør

etablerast fleire kontor som til saman dekker heile landet."

Foreløpig har lite skjedd. Listen over fag ble justert i 2003 av Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD), og det er i dag 35 fag som er definert som små og verneverdige, mens flere fag ligger på grensen til å bli definert inn. Opplæringskontoret i Trondheim ble nedlagt i 2002. I Hordaland og på Sørlandet er det gjort forsøk på å etablere kontorer, Nordland har etablert en driftsform i fylkeskommunens regi, mens andre fylker kun tar hånd om de kontrakter som dukker opp.

Utviklingen viser at antall lærekontrakter som tegnes i disse fagene blir stadig færre. I 1995 var det i snitt rundt 120 lærekontrakter i små og verneverdige fag. I 2002 hadde tallet sunket til 64 kontrakter, og det er grunn til å forvente en ytterligere reduksjon i 2003. Om lag halvparten av disse kontraktene er inngått med bedrifter som er tilsluttet et opplæringskontor.

Tilbakemeldingene fra dem som arbeider med opprettelse av disse lærekontraktene viser at det er et svært tidkrevende arbeid. Bedriftene og fagmiljøene rundt dem er som oftest små, slik at de ikke har store kontaktflatene å støtte seg på. Dette går ut over både bedrifter og lærlinger. Skal fagopplæringen innenfor små og verneverdige fag ha en sikker framtid, er det derfor viktig at det etableres et utdanningsmiljø rundt dem, og at dette organiseres på egnet måte, fortrinnsvis gjennom opplæringskontorer.

Både ut ifra næringspolitiske og kulturpolitiske hensyn vil det være verdifullt å ta vare på og i større grad verdsette den fagkompetansen som små og verneverdige fag representerer. Dette fordrer et sterkt offentlig engasjement og ansvar. Siden dette handler om små fag som i all hovedsak blir utøvd i små virksomheter, vil det være vanskelig for bedriftene å ta ansvaret for en lærling alene. Skal bedriftene påta seg

et slikt ansvar, må de ha mulighet til å samordne og organisere arbeidet gjennom egne opplæringskontor, eller gjennom eksisterende opplæringskontor med beslektede fag. Alternativt kan opplæringen organiseres gjennom opplæringsringer. Det bør videre vurderes om opplæringskontorene bør ha et nært forhold til Aetat, for å bidra til at ledige med beslektet og relevant realkompetanse kan komme inn i disse yrkene.

Opplæringskontorene for små og verneverdige fag vil ha flere og sammensatte arbeidsoppgaver. De mest sentrale vil være:

- Skaffe læreplasser.
- Rådgi ungdom i yrkesvalg og informere om fagene.
- Tegne lærlingkontrakter.
- Sørgе for at lærlingene får teoriundervisning.
- Sørgе for kvalifiserte lærerkrefter til yrkesteorien.
- Påse at lærlingene får den opplæring de har krav på.
- Informere om bruk og føring av opplæringsbok.
- Melde lærlingene opp til fag- og svenneprøver ved endt læretid.
- Gjennomføre lærlingsamtale hver 6. måned.
- Bistå bedriftene i vurderingen av lærlingene.
- Følge med og informere bedriften og lærlingene når myndighetene foretar endringer i lover og regler.
- Etablere og vedlikeholde nettverk mellom lærebedriftene.
- Gi informasjon om etablering og mulighet for etterutdanning etter endt læretid.

Opplæringskontorene må fungere som bindeledd mellom fylkeskommunen og bedriftene. De må bistå i arbeidet med opplæringen og fungere som det nettverket som både bedrifter og lærlinger kan skaffe informasjon, veiledning og hjelp ifra.

Kontorene bør opprettes som regionkontorer, som

fordeles slik at de gir god dekning over hele landet. De ulike regionkontorene bør dessuten tillegges et nasjonalt ansvar for å ivareta de ulike fags utvikling. For noen fag vil det være naturlig at andre beslektede fagmiljøer tillegges ansvaret. Det vil være nødvendig at staten går inn med midler som gjør det mulig for små bedrifter å ta et nasjonalt/regionalt ansvar for å ivareta gamle håndverkstradisjoner. I dag er det mange bedrifter som vegrer seg for å ta inn lærlinger på grunn av stort ansvar og høye utgifter.

For å stimulere bedriftene til å tilslutte seg opplæringskontorer må det koste bedriftene minst mulig å være medlem av dem. I bedrifter tilsluttet et opplæringskontor får lærlingene nytte godt av det nettverket som lærlinger i store fag har tilgang til, samtidig som de får den kvalitetssikringen av opplæringen som de har krav på. Siden driftstilskuddet til opplæringskontorene er fjernet, bør det vurderes å innføre en egen finansieringsordning for disse. Støtten til opplæringskontorene for små og verneverdige fag bør gis i 12 måneder, i motsetning til de øvrige opplæringskontorer som får 70 pst. driftsstøtte de første 6 månedene ved etablering.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til at fylkeskommunene etablerer regionale opplæringskontor for små og verneverdige fag, i samarbeid med skole og partene i arbeidslivet. Regjeringen bes i forbindelse med Revidert budsjett for 2004 fremme forslag om at etableringsstøtten skal omfatte de første 12 månedene. I tillegg til det gjeldende lærlingtilskuddet må det gis driftstilskudd per lærling.

16. januar 2004